

Ingratum faciunt: *atrox injuria, damnum,
Impia dextra, fides fracta, pericla necis.*

Actio ingrati non procedit, nisi ingratitude juridicè probetur, neque transit ad hæredes, sive donantis, sive donatarii; nisi donator actionem istam movere cøperit, vel voluerit, sed morte præventus non potuerit (*cit. l. fn. et c. fn. h. t.*) Nam si donator sciens tacuit, præsumitur ingratitude condonasse. Tum quia actio injuriarum morte extinguitur, et ad hæredes non transit.

3.º Ex causa insperatè supervenientium liberorum, non tantum patronus liberto donans, sed quisvis alius donator revocare potest regulariter totam donationem; etiamsi unus tantum filius ei insperatè nascatur, sive patri supervivat, sive præmoriatur: ità *l. 8. si unquam C. de revoc. donationib.* Quæ lex, licet expressè loquatur de patrono, tamen ex motivo generali, interpretatione comprehensiva intelligitur de quocumque alio donatore; nam quisque liberis carens, et de illis nihil cogitans, præsumitur à jure donare cum tacita conditione: *nisi liberi nascantur*; ergo si conditio ista existat, ipso jure evanescit donatio, licet donatarius non obligetur restituere, donec res donata repetatur. Si tamen donatio est jurata, remuneratoria, vel compensativa Ecclesiæ, vel filio emancipato facta, tota non revocatur; sed quatenus est proli inofficiosa, et legitimè injuriosa

Et hæc de donatione inter vivos, ex quibus nonnulla applicari possunt donationi mortis causa. Sed:

216. Q. VI. *Quæ specialia sint in mortis causa donatione?*

R. 1.º Donatio mortis causa, quoad modum et formam imitatur partim contractus, quia consensus et acceptatio donatarii requiritur; partim ultimam voluntatem, quia instar legati fieri debet cum solemnitate quinque testium (*l. fn. C. de donat. mort. caus.*) In effectu autem æquivaleret legato, quia à donatario quocumque revocari potest; nec confirmatur, nisi morte donantis (§. 1. *Inst. h. t. et l. 16. ff. de mort. caus. donat.*) Unde pactum de non revocando alterat naturam illius, et facit donationem inter vivos (*l. 27. eod.*) Ex quo patet differentia à *donatione inter vivos*, quia hæc statim firma est, et non differtur in tempus mortis; à *legato*, quia ad hoc non requiritur acceptatio legatarii. Quoad cætera æquiparantur; quia et donatio mortis causa et legatum morte confirmantur, et utrumque substat falcidiæ.

2.º Donare mortis causa possunt non tantum qui testari possunt (*lib. 15. ff. de mort. caus. donat.*), sed etiam qui testari nequeunt, modo aliàs donatio eis non prohibeatur. Sic filiusfamilias pubes de consensu patris potest ex bonis adventitiis mortis causa donare (*l. 25. §. un. ff. eod.*); non tamen testari, etiam patre consentiente (*ibid.*), quia conditor testamenti debet esse paterfamilias, seu homo sui juris (*lib. 6. pr. ff. qui testam. fac.*)

3.º Sicut donatio mortis causa tribus modis fieri, ità tribus modis expirare potest; et quidem, si donatio fiat nullo intuitu morbi, vel periculi,

sed solius *mortalitatis*, ista non expirat, nisi per revocationem positivam, vel nisi donatarius præmoreretur donanti. *Secundò*, si donatio fiat intuitu imminentis periculi, v. g. naufragii, morbi, ità tamen ut res donata non fiat statim accipientis, cessante periculo ipso, jure expirat donatio, cum facta fuerit sub conditione resolutive. *Tertiò*, si donatio facta est intuitu periculi, ità ut statim res donata fiat accipientis, sublato periculo, ipso jure non expirat, sed res constituta in dominio donatarii revocanda est conditione, vel utili in rem actione: ità hæc omnia habentur *l. 2. 29. 30. 35. ff. de mort. caus. donat.*—Cetera de donationibus, vide in juribus suprà allegatis, et in Zoes, *cit. ff. de donat.* De nuptialibus donationibus commodius agam in *lib. 4. tit. de donat. int. V. et U.*

217. Q. VII. *Quid sit mortis causa capio?*

R. Est quædam species donationis mortis causa, qua aliquid donatur, non tantum intuitu mortalitatis, sed etiam ratione alicujus conditionis implendæ: v. g. Pamphilus servus esto liber, si decem Titio dederit: vel Titio lego 100, si Sejum manumiserit.—De mortis causa capionibus agitur *lib. 8. 31. 38. ff. de mort. caus. donat. et capionib.*

TITULUS XXV.

DE PECULIO CLERICORUM. *

218. *Nota I.* Præsenti titulo concludi materiam præcedentem contractuum, et inchoari materiam ultimarum voluntatum; quia peculium Clericorum expendi potest, vel actu inter vivos, vel ultima voluntate. Nomine *peculii*, seu pecuniæ pusillæ, veniunt hic bona Clericorum separata à bonis Ecclesiarum, similitudine desumpta à peculio servorum et filiorumfamilias, quod pariter separatum est à rationibus dominicis et paternis, ut traditur *tit. ff. de peculio.* De bonis Ecclesiasticis, quæ ad ipsas Ecclesias pertinent, hic non agitur; sed de bonis Ecclesiasticis, seu beneficialibus, quæ ad ipsos Clericos spectant.

Nota II. Bona Clericorum esse triplicia: 1.º *Patrimonialia*, quæ obveniunt Clericis ex causa profana, v. g. ex hæreditate, legato, donato, ex operis honestis; ut ex pictione, scriptione, musica etc. 2.º *Industrialia*, quæ obveniunt Clericis ex industria in functionibus spiritualibus adhibita, ut ex missis, concionibus etc.; redditus stolæ, ut pensiones baptismales, funerales, et hujusmodi: item distributiones quotidianas, licet Host. Van-Espen et alii bonis beneficialibus; communis tamen sententia bonis industrialibus accenset; quia non dantur intuitu beneficii, sed tanquam stipendia laboris, et interessentiæ in choro. Ad hæc *industrialia* seu

*—Agitur de hac materia in causa 12. q. 1. 2. 3. 4.—In Trid. Sess. 25. c. 1. de refor.

quasi patrimonialia bona reducuntur etiam parsimonialia, quæ Clericus parcius et frugalius vivendo, sibi subtrahit de congrua sustentatione.

3.º Beneficialia, quæ obveniunt Clericis intuitu beneficii, uti sunt fructus grossi, seu fixi, et annui qui dantur propter residentiam. Et hæc alia sunt necessaria, seu sufficientia, quæ Clericis præstant congruam, seu honestam sustentationem pro cuiusque statu, dignitate et conditione; alia sunt *superflua*, quæ congruæ Clericorum sustentationi supersunt.

Nota III. In primitiva Ecclesia omnia bona Ecclesiastica confusa et communia fuisse sub dispensatione Episcopi. Quia verò communitas ista, aucto fidelium et Clericorum numero, multis discordiis, fraudibus et aliis incommodis erat obnoxia, tempore S. Simplicii et Gelasii Rom. Pontificum, circa an. 468 et sequentes, bona Ecclesiastica divisa sunt in quatuor portiones: quarum una deputata est Episcopo, altera Clericis, tertia fabricæ Ecclesiæ, quarta pauperibus. Ità hæc omnia habentur *Can. 27. et seqq. 12 q. 2.* Tandem circa an. 813, ut refert Gonz. *tit. de præb. cap. 1. num. 9.* quadripartita illa divisio antiquata fuit, et pro Clericis erecta specialia beneficia, et bona pauperum Episcopis attributa cum onere alendi pauperes. Sanè non constat, quo portio pauperum devenerit. Incredibile est, quòd portio ista iniquè sublata et à pauperibus alienata non fuerit, sed potiùs confusa cum portione Episcoporum et Clericorum, cum hi tamquam patres pauperum existimarentur optimi administratores futuri. pro commodo et necessitatibus egenorum.

219. Q. I. *An, et quorum bonorum Clerici sint domini?*

R. 1.º Sunt absoluti domini bonorum patrimonialium (*Can. 18. et seqq. 12. q. 1.*); nam Clericatus non inducit incapacitatem domini, sicut professio religiosa. Idem dic de bonis quasi-patrimonialibus, seu industrialibus; quia acquiruntur tanquam stipendia, et merces laboris, juxta illud Luc. 10. *Dignus est operarius mercede sua.* Unde Conc. Toletan. relatum in *Can. 2. 12. q. 3.* ità statuit: *Quicumque de Sacerdotibus, vel ministris pro sui utilitate atque amicitia, vel præstatione, aut quocumque modo, aut per scripturæ seriem aliquid meruerint à quolibet percipere, in rebus Ecclesiæ non poterit numerari.* Atque ità, quod Clericus acquirit ex pia fidelium liberalitate, v. g. pro missis et anniversariis, aliisque functionibus spiritualibus, pro quibus suam obligationem interponit, dominio ejus cedit, uti etiam illud, quod honestæ suæ sustentationi subtrahit; et consequenter de his bonis liberè disponere potest, sicut laici, sive actu inter vivos, sive per ultimam voluntatem (*c. 19. et seqq. 12. q. 1. c. 1. 8. de testam.*)

2.º Clerici sunt domini absoluti bonorum etiam beneficialium, quæ necessaria sunt, et honestæ eorum sustentationi assignata: ità com. sent. cum S. D. 2. 2. q. 185. *art. 7. Prob. ex Trid. Sess. 24. c. 12. de reform.*, ubi Canonicus dicitur fructus facere suos ratione præbendæ ac residentia; et si non resideat, dicitur fructus non facere suos, *Sess. 23. cap. 1. de reform.*: suum autem facere perinde est ac dominium acquirere. Ratio est, quia miles et operarius stipendium et mercedem facit suam, quoad dominium; sed Clericus est miles cælestis et operarius in vinea Domini; ergò fructus beneficiales congruæ sustentationi assignatos facit suos.

Hinc *cap. 16. de præbend.* dicitur: *dignum est, ut Ecclesiæ stipendiis sustententur, in qua et per quam divinis obsequiis adscribuntur.*—Nec obstant antiqui Canones *Can. 1. 6. 7. 8. et seqq. 12. q. 1.* et alii; nam procedunt pro eo tempore, quo beneficia Ecclesiastica erant indivisa, administrationi ac dispensationi Clericorum commissa.

3.º Clerici, ratione confusionis et commixtionis, sunt domini bonorum beneficialium, etiam superfluum: ità in re communis, licet modus loquendi DD. sit varius. Nam confusio et commixtio est modus acquirendi dominium (§. 27 et 28. *In. de R. D.*), et ideo etiam fur, vel alius, nummos furtibus commiscens nummis suis, ità ut discerni nequeant, ipsa commixtione facit suos (*l. 78 ff. de solution*), salva domino actione ad tantundem condicendum, quantum ablatum est; sed Clerici bona necessaria et superflua habent confusa et commixta: non enim discernitur, an hæc portio sit de necessariis, et illa de bonis superfluis; ergò ratione commixtionis sunt domini etiam superfluum. Sed hoc dominium valdè imperfectum est et gravatum, cum restitutioni sit obnoxium. Unde:

220. Q. II. *An Clerici sub peccato mortali obligentur redditus beneficiales superfluos expendere in causas pias?*

R. 1.º Affirmativè, cum communi omnium TT. et Canonistarum. Quam obligationem ex antiquis Canonibus graviter inculcat Trident. *sess. 25. cap. 1. de reform.*, omninò interdicens Episcopis et aliis beneficiatis, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresve suos augere studeant. Hoc punctum notatum velim ab iis, qui vel perfunctoriè audita, vel malè intellecta suorum magistrorum doctrina, perversè et contra regulas utriusque juris hanc illationem faciunt: *Clerici sunt domini superfluum, ergò in conscientia non tenentur ea erogare in usus pios.* Sanè mala illatio, et innumeris exemplis refelli posset, nisi displiceret rem notissimam exemplis illustrare.—Superest principalis difficultas, quæ sit, et unde oriatur hæc obligatio. Quidam asserunt, eam oriri ex solo præcepto Ecclesiastico, adeòque ex virtute obedientiæ: ità Soto, Covar. Haunol. Schmalz. Pichler, et alii RR. Alii ex jure naturali charitatis, ut Molina, Palao etc.; alii ex virtute religionis, ut Lugo, Schmier cum citt.; alii ex virtute justitiæ, cum quibus:

Clerici ex justitia obligantur bona beneficialia superflua erogare in causas pias, et consequenter si ea expendant in usus profanos, tenentur ad restitutionem. Ità communis sententia veterum DD. cui subscribunt gravissimi TT. et Canonistæ, Reginald. Tanner. Abb. Innoc. Pirrhing. Engl. Reiff. Navar., eamque veram esse dicit P. Laym. *lib. 4. tract. 2. cap. 3. à num. 3.* et in hoc sensu intelligendi sunt DD. dicentes, Clericos non esse dominos superfluum, putà dominio perfecto, et à restitutione libero.—*Prob. I* ex antiquis Canonibus *12. q. 1. Can. 19. et seq.* ubi *Can. 22.* ex *Can. 40.* Apostolorum, sola necessaria, non superflua Episcopo conceduntur his verbis: «ex his autem, quibus Episcopus indiget, ad suas necessitates et peregrinorum fratrum usus, et ipse percipiat, ut nihil ei possit omninò deesse; lex enim Dei præcipit, ut qui altario deserviunt, pascantur de ipso»; ergò superflua non conceduntur Episcopo, vel alteri Cle-

rico, sed manent in jure Ecclesiæ pro iis causis, per *Can. 19. ibid.*; id verò quod manet in jure Ecclesiæ, de jure et justitia ei debetur pro piis causis. Tum quia cit. regula: *qui altari servit, de altari vivat*, passim reperitur in jure; ista verò regula: *qui altari servit, superflua capiat de altari*, nullibi reperitur, sed potius reprobatur à jure, tanquam æquitati inimica.—Nec obstat, quòd Canones isti concepti sint pro statu Ecclesiæ primitivæ; nam Trident. *sess. 25. c. 1. de reform.* revocat se ad Canones antiquos Apostolorum; ergò etiam hodie observandi sunt quoad ea, quæ statui præsentis sunt accommodata: putà ut superflua necessitatibus pauperum, aliisque piis usibus, quibus debentur, applicentur.—*Prob. II.* ex Patribus, obligationem justitiæ inculcantibus. Nam S. Hieron. relatus in *proëm. dist. 42.* de Clerico ait: *aliena rapere convincitur, qui ultra necessaria sibi retinere probatur.* Et pro statu præsentis Ecclesiæ scribit S. Bernard. ep. 40 ad Canonicum Lugdunens. inquit: *De altario non licet comparare aurea fræna et sellas depictas; quidquid præter necessarium victum et simplicem vestitum de altari retines, tuum non est, rapina est etc.* Omitto plura similia testimonia, quæ clarè nobis indicant, quæ fuerit mens Patrum de bonis beneficalibus Clericorum, ut sanè citra periculum relaxationis non sit ab eorum sententia recedendum.—*Prob. III.* Jura recentiora, dum severè prohibent superflua expendi in usus profanos, nulli pro causa assignant solam indecentiam, seu motivum præcepti Ecclesiastici, sed plerùmque expriment causam justitiæ: ut *c. 4. h. t.*, ubi ex proventibus Ecclesiasticis res comparans dicitur committere sacrilegium par crimini Judæ furis; et *c. 16. de præbend.* Clerici dicuntur vivere et sustentari de patrimonio Jesu Christi; et Trident. *S. 25. c. 1. de reform.* prohibet consanguineos ditari ex rebus Ecclesiasticis, quia sunt res Dei etc.; ergò præceptum Ecclesiasticum de erogandis superfluis in pios usus nititur altiori præcepto, scilicet præcepto naturali justitiæ, quod dictat Clericum quidem debere sustentari de altari; non verò superflua vanè prodigere et dilapidare.—*Prob. IV.* ex *Const. 19 Innoc. XII. Romanum decet 1692. 10. Kal. Julii*, quam singuli Cardinales in creatione sua, uti etiam in conclavi, sede vacante, jurare debent, se illam observaturos. In hac igitur *Const. §. 1. habita*, Pontifex statuit et declarat, neque Romano Pontifici licere redditus Ecclesiasticos profundere in suos fratres, nepotes, aliosque consanguineos, affines, vel in eorum locum adscitos; nisi remuneratio eis ex lege justitiæ debeatur, vel nisi pauperes sint; (§. 2.) «quòd si fratres, aut nepotes inopia laboraverint, poterit Rom. Pontifex pro tempore existens, pro timorata sua conscientia illorum paupertatem eodem omninò modo sublevare, quo pauperum extraneorum inopiæ subvenire fas est.» Quam dispositionem fundari in titulo justitiæ, probat primò motivum in *Const.* expressum, scilicet ut ipse Rom. Pontifex *inveniat justus: ceteri verò Antistites ejus exemplo de bonis et rebus Ecclesiasticis, juxta æquitatis et justitiæ leges, disponere condiscant.* Probat secundò textus §. 6. *quod si forsàn ibi:* «Curæ erit Romanis Pontificibus successoribus donationes gratuitas, seu lucrativas dispositiones, excessivas subventiones rescindere, revocare et in nihilum redigere, ac donata à consanguineis vindicare, et

aufferre.» Quod sanè non liceret, si ejusmodi donationibus jus naturale et justitia non læderentur, sed solum præceptum Ecclesiasticum; siquidem Papa, cum juxta plerosque adversarios legibus suis non ligetur, valide, licitè et irrevocabiler donationes faceret; ita ut citra injustitiam à successoribus revocari non possent; sicut nec possunt donationes moderatæ pauperibus consanguineis factæ. Si ergò hoc Papæ non licet, quomodò id licebit Episcopis, Prælatibus et Beneficiatis inferioribus? Ratio est, quia hæc rationalis fuit voluntas piorum fundatorum pro cultu Dei et salute animarum bona sua offerentium, ut Episcopi et Clerici competenter sustentarentur, et quod eis superest, tanquam patres pauperum eis fideliter dispensarent, aliisque piis causis succurrerent: ea verò voluntas, ut superflui redditus in vanos profanosque usus expendere, rationabiliter præsumi nequit in fundatoribus; ergò Episcopi et Clerici ex quasi contractu obligantur hanc piam voluntatem implere: secus peccant contra justitiam, sicut hæres omittens præstare id, quod ejus fidei à testatore commissum est. Hinc S. D. 2. 2. q. 87. a. 3. ad. 1, veram rationem assignat, cur tanta bona attribuantur Clericis, inquit, «In nova lege decimæ dantur Clericis, non solum propter sui sustentationem, sed etiam, ut ex eis subveniant pauperibus; et ideo non superfluum, sed ad hoc necessaria sunt, et possessiones Ecclesiæ, et oblationes, et primitiæ simul cum decimis.—Denique pauperes et piæ causæ quartam portionem suam permixtam habent bonis Episcoporum et Clericorum; ergò quod Clericis superest, ex justitia debetur pauperibus et piis causis.

Hæc sententia tutissima est, ut omnes concedunt: opposita est *probabilis*; cujus fundamenta sunt sequentia:

I. Trident. *Sess. 23. cap. 1. Sess. 24. cap. 12. de reform.* indistinctè dicit: quòd Clerici residentes fructus suos faciant, et non residentes fructus non faciant suos; ergò sicut isti nullus fructus faciunt suos, ita illi omnes faciunt suos, et necessarios et superfluos, absque onere ex justitia restituendi.—II. Obligatio ex justitia restituendi debet esse certa; sed ex nullo jure clarè probatur talis obligatio, cum jura pro nobis allegata sint dubia; ergò.—III. Radix restitutionis est injusta acceptio, vel res injustè accepta, quorum neutrum reperitur in Clericis.—IV. Si Clerici ex justitia tenentur superflua erogare in usus pios, etiam hi, qui ex causa profana bona ista accipiunt à Clericis, tenerentur ad eorum restitutionem: sequela est contra communem praxim et usum.—V. Papa in jure naturali non potest dispensare (*Can. inferior ad. 21.*); sed Papa dispensat, et privilegia concedit ad bona Ecclesiastica in causas profanas expendenda, ut constat ex *Bulla Sixti IV. Etsi universis 1744*, *Julii III. Cupientes 1550*, *Pauli V. In eminenti 1606*; ergò de jure naturali et ex justitia non est obligatio ista bona erogandi in causas pias. Sed:

R. *Ad I.* Clerici residentes omnes fructus faciunt suos, necessarios quidem dominio absoluto et libero, superfluos verò dominio *gravato*, seu cum onere restituendi.—*Ad II.* Debet esse certa saltè mediata et illativa. non immediata et directè: si enim bona altaris præter sustentationem Clerici, aliena sunt, illativè certa est obligatio ea restituendi. Nec libertas

à restituendo, nec obligatio restituendi certa est. Quia verò sententia nostra Juri, Patribus, voluntati fundatorum, et rationi conformior videtur, et ferè ab omnibus antiquis Doctoribus probata, meritò tanquam probabilior et tutior alteri sententiæ præferenda est.—*Ad III.* Obligatio ista oritur ex re justè quidem accepta, sed cum gravamine restituendi adeoque in effectu ex re materialiter injustè accepta, nisi voluntas restituendi abesset: quo casu res pauperum formaliter injustè detinetur à clerico.—*Ad IV.* Conc. seq. cum P. Laym. et aliis, nisi clericus datum compensaret ex bonis patrimonialibus vel necessariis. Praxis in contrarium nihil probat: tum quia nescitur, ex quibus bonis clericus det; tum quia multa per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in judicium, exigente justitia, non debeant tolerari (c. 18. de præb.).—*Ad V.* Decantatum est in utroque jure, jus naturale materialiter mutari posse in his, quorum materia pendet à potestate principis; cum jus humanum sit, quod aliquod addit vel detrahit juri naturali (l. 6. pr. ff. de J. et J.) In bullis allegatis privilegium conceditur quibusdam Clericis et laicis, ne eorum bona Camera Apostolicæ applicentur; an verò bona superflua expendi possint in usus profanos, nihil istis statutis, sed potiùs conscientiæ Clericorum relinquatur. Imò fateor, Papam ex causa publica in honorem Ecclesiæ redundante, etiam circa superflua disponenda concedere posse privilegium: qualis causa in citatis bullis insinuatur, ne scilicet Roma idoneis ministris et viris ad gubernium Ecclesiæ, et urbis decorem necessariis destituatur; cum Princeps ex causa publica etiam jus alteri quæsitum tollere possit. Sed ab his exorbitantibus nulla est consequentia; et ideò Innoc. XII. publicè professus est, nec sibi licere bona Ecclesiæ in nepotes non pauperes profundere, ut hoc exemplo alii Prælati discant de bonis et rebus Ecclesiasticis juxta æquitatis et justitiæ leges disponere: cit. Const. Romanum decet.

Dices: S. Thomas stat pro opposita sententia 2. 2. quæst. 184. art. 7. in corp. ibi: De his autem, quæ sunt specialiter suo usui deputata, videtur esse eadem ratio, quæ est de propriis bonis.—R. S. D. non tantum in loco pro nobis allegato, sed etiam in hoc loco manifestè stat pro nostra sententia. Nam bona usui, seu congruæ sustentationi deputata (non abusu) sunt, sicut bona propria Episcopi. Secus, si S. D. loqueretur de bonis etiam superfluis, multum adversarii probarent, quod scilicet neque ex præcepto Ecclesiastico teneatur ea elargiri, sicut nec propria bona. Præterea S. D. loquitur ibi cum distinctione: si portio pro pauperibus et fabrica Ecclesiæ sunt separatæ; at si separatæ non sunt, talium bonorum distributio fidei ejus committitur; quod et nostra sententia asserit, cum portio pauperum confusa sit cum portione Episcoporum et Clericorum, et hodierni fundatores bona abundantia Clericis conferentes, conformiter juri censeantur operari, scilicet, ut quod superest, piis causis erogetur.—Vide commentarium Cajetani loco cit.

221. Q. III. Quomodo in praxi Clericus uti possit beneficialibus?

R. 1.º Clericus, deductis bonis patrimonialibus et industrialibus promissis, aniversariis, uti et redditibus stolæ, ac distributionibus quotidianis, videat, quanti sint fructus grossi, qui intuitu beneficii dantur; dedu-

etis pariter expensis et sterilitatum damnis; et ex altera parte videat, quantum Clericus ejus conditionis indigeat pro honesta sustentatione, secundum morem patriæ et praxim piorum ac timorum; et facillè deprehendet, an quid notabile supersit suæ sustentationi. In quo regula generalis statui nequit; sed attendenda est qualitas, litteratura, nobilitas et aliæ circumstantiæ personæ et loci; cum alius præ alio majori sustentatione indigeat: ita tamen ut Clerici nobiles præcisè ratione nobilitatis non vivant splendidius, quam laici nobiles ejusdem conditionis.—2.º Clericus patrimonio carens, ex superfluis potest sua et suorum consanguineorum debita exolvere, eosque pauperes, etsi filii spurii essent, alere; non tamen ad majorem splendorem evehere, contra Trident. Sess. 25. cap. 4. de reform., puellas inopes dotare, moderata convivia secundum morem patriæ instituere, pro necessariis Ecclesiæ, v. g. paramentis, aliqua expendere; et denique non tantum pauperibus ostiatim mendicantibus, sed etiam nobilioribus personis succurrere, quæ necessariis carent ad statum suum conservandum etc.—3.º Quanta materia sufficiat ad peccatum mortale, definiri generaliter nequit; hoc certum est, quod aliquanto plus requiratur, quam ad furtum, quia Clerici pro filiisfamilias habentur respectu Ecclesiæ et bonorum beneficialium: Si verò sit multus, seu notabilis excessus, non potest latere. Unde videtur bonæ fidei repugnare; et ideo non est absque peccato mortali (S. D. loc. cit.)

222. Q. IV. Penes quos sit dominium bonorum ad ipsas Ecclesias spectantium?

R. 1.º Dominium supremum et universale est penes Christum, cujus intuitu res donantur Ecclesiis; et ideò talia bona dicuntur patrimonium Christi, Can. 1. 6. 26. et c. 12. q. 2. Dominium altum est penes Ecclesiam Romanam, seu Papam, tanquam Prælatum omnium Ecclesiarum. Dominium verò particulare et proximum est penes ipsas Ecclesias, ut personas fictas, seu penes collegia Clericorum, et Religiosorum; non verò penes muros materiales (cap. 1. in fin. de testam. Can. 11. non dicatis 12. quæst. 2. Trident. sess. 25. cap. 3. de regular.)—Quòd si communitas Religiosorum sit incapax domini, hoc devolvitur immediatè ad Sedem Apostolicam, vel ad ipsam Ecclesiam, ut personam fictam: quo modo etiam hæreditas dicitur domina, l. 54. et 61. ff. de acquirend. rer. domin.—2.º Bona immobilia à Clerico comparata, si is ante promotionem suam nihil patrimonii habuit, pro tempore vitæ conceduntur ad ejus usum; at post ejus mortem cedunt Ecclesiæ, quia præsumuntur ex redditibus Ecclesiasticis comparata (cap. 1. et fin. hoc tit.)